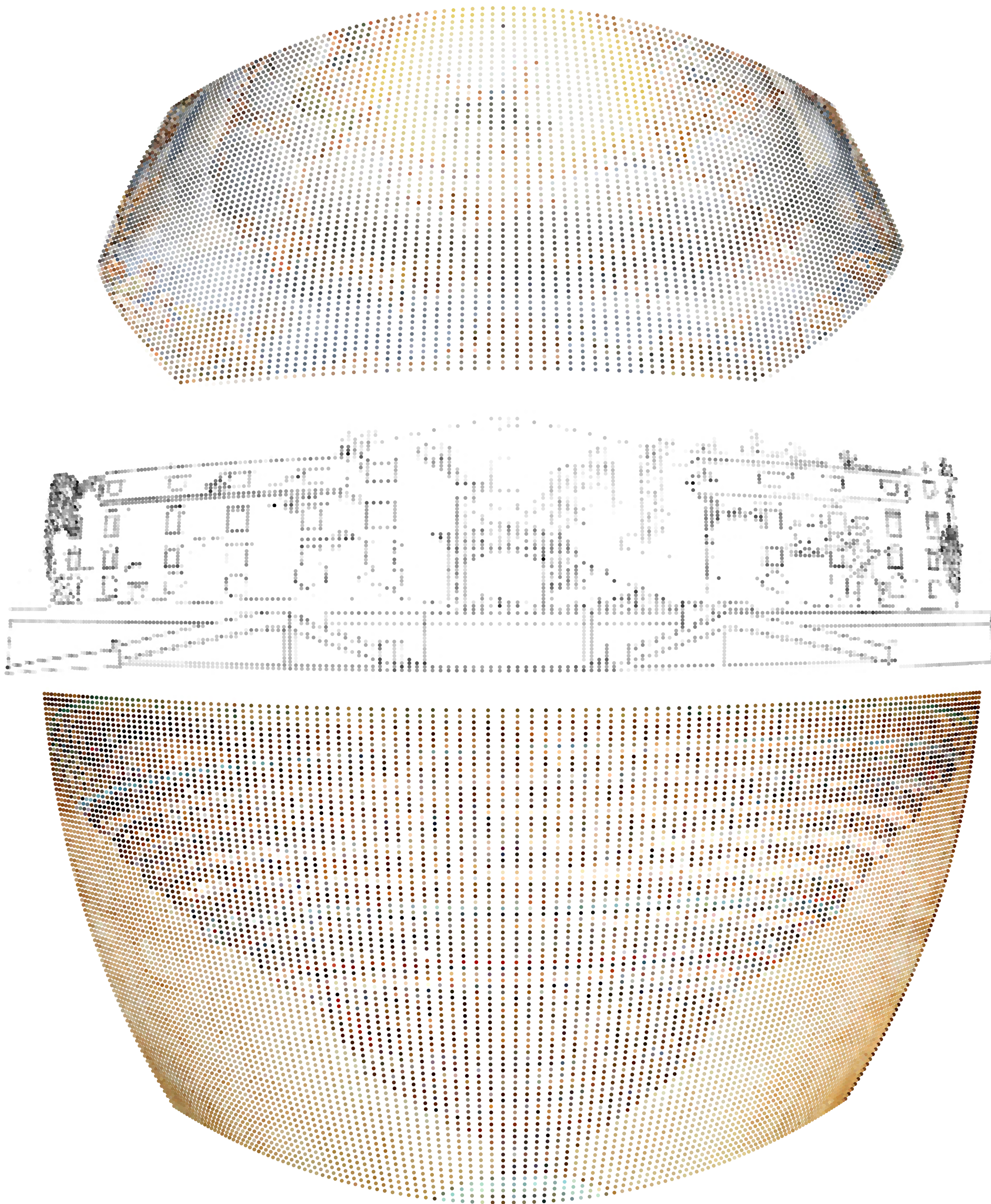

Učinki prividov:

Arhitekturno-konservatorski pristopi k ruševinam

Sotto in su:
ruševina dvorca Haasberg
Iztis računalniško
obdelane matrice

Univerza v Ljubljani
Fakulteta za arhitekturo

Avtorica:
Zala Zia Lenárdič

Mentor:
doc. Rok Žnidaršič,
u.d.i.a.

Somentor:
doc. Aleksander S. Ostan,
u.d.i.a.

Magistrsko delo
2023

»Odkrivanje temeljev in podlag, na katerih se med procesom nastajanja gradijo prostori različnih družb, je zgolj začetek raziskovanja te navidezno prosojne »stvarnosti«. Pri tem je treba odstraniti predstave prostorov, ki povzročijo zmedo natanko zato, ker predstavljajo preveč jasno stvarnost.

Učinki prividov,[...] lahko postanejo izjemni (vpeljujoč izjemnost v običajnost). Ti učinki ne obsegajo le presenečenja Ega, ki se gleda v ogledalu, se razkrije sam sebi ali zdrsne v narcisizem. Moč pokrajine ni v tem, da se ponuja kot spektakel, temveč v tem, da kot zrcalo in privid vsakomur (ki jo doživlja) predstavi podobo, ki je istočasno iluzorna in stvarna ter ima ustvarjalno moč, ki si jo čudovito pretentan subjekt (Ego) za hip pripiše samemu sebi« (Lefebvre, 2013, str. 224).

Magistrsko delo z naslovom *Učinki prividov: Arhitekturno-konservatorski pristopi k ruševinam* se v širšem smislu posveča raziskovanju spreminjanja človekovega odnosa do prostora skozi zgodovino z namenom jasnejšega razumevanja procesa, ki je privedel do današnjega porušenega ravnesja med primarno in sekundarno naravo. Proces v prvi fazi spremljamo s pregledom nekaterih idej s področja metafizike, filozofije in znanosti, s katerimi je človeštvo poskušalo opredeliti svoj odnos do prostora. V drugi fazi proces človekove odtujitve od primarne narave analiziramo s pregledom spreminjanja prostora samega, pri čemer je prostor razumljen kot družbeni prostor. Rdeča nit pri tem je delo francoskega filozofa Henrija Lefebvra z naslovom *Produkcija prostora*.

Grafika Hefajstovega
templja v Atenah: uvod
v absolutni prostor
(Lefebvre) antične
Grčije

O absolutnem prostoru

»Grški realni svet je bil ves prežet z mitologijo, mesta in pokrajino je zaznamovala ključna arhitektura: grški tempelj.«
(Marinko, 1997, str. 144)

O primarni in sekundarni naravi

Fotografije prikazujejo uvodne sekvence filma *Koyaanisqatsi* (1982) režiserja Godfreya Reggia. Film se začne s počasnim oddaljevanjem kamere od Svetega Duha (Holy Ghost) – enega izmed skupine petroglifov, imenovane The Great Gallery, ki so v regiji Horseshoe Canyon v Združenih državah Amerike.

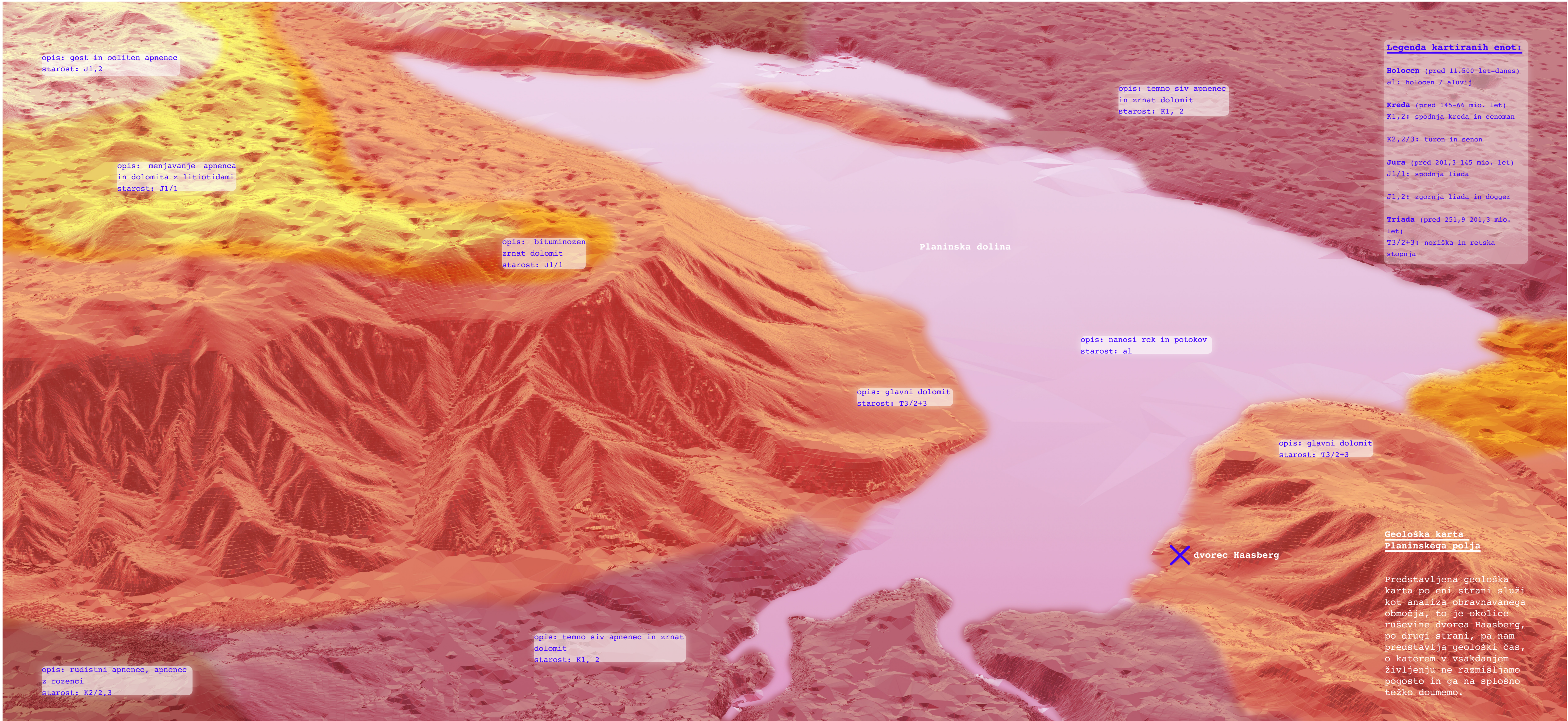
Petroglif v nadaljevanju preplavijo plameni ognja, s čimer prizor preide v bližnji pogled na raketne šobe ob njeni izstrelitvi.

Sekvence iz filma *Koyaanisqatsi* 1982 Godfrey Regio Institute for Regional Education in American Zoetrope

V luči sedanjih polemik glede v potrošnje usmerjene družbe in njenih uničujočih vplivov na okolje je namen magistrskega dela pokazati na nekatera stanja v prostoru, ki bi s svojimi učinki na subjekt morda lahko pomenila izhodišče za snovanje nekega novega načina življenja (in s tem družbenega prostora). Ta bi si prizadeval za vzpostavitev novega, pozitivnejšega odnosa človeka do primarne narave. Poimenovanje magistrskega dela s terminom »učinki *prividov*«
se nanaša prav na takšna stanja, ki pri subjektu vzbujajo domišljijo in s katerim Lefebvre (2013, str. 224) med drugim poimenuje učinek pokrajine na subjekt, ki jo opazuje. Takšno moč nad subjektom imajo tudi arhitekturne ruševine.

Geološka karta Planinskega polja z okolico

Kako, bi tovrstni učinki arhitekturnih ruševin in primarne narave (kot enotnega ekosistema) lahko vplivali na oblikovanje tako novega arhitekturno-konservatorskega pristopa k ruševinam kot nekega novega družbenega prostora, si v magistrskem delu prizadevamo orisati na primeru ruševine nekdanjega dvorca Haasberg na Planinskem polju. Pri tem se ob predhodno pridobljenem vpogledu človekovega odnosa do prostora skozi zgodovino, v definiranju tega novega pristopa, magistrsko delo naslanja tudi na nekatere sodobne ideje spekulativnega realizma in k objektom orientirane ontologije. Branje tovrstnih del je v procesu snovanja vplivalo predvsem na razmišljanja o morebitnih novih arhitekturnih elementih, ki ne bi bili več nujno namenjeni zgolj človeku in o vlogi arhitekturno-konservatorskih pristopov k ruševinam v prihodnosti.

Možne prihodnosti ruševine dvorca Haasberg na Planinskem polju

**»Zamrznitev«
ruševine v času**

Iztis montažne matrice

Anticipatorna teorija ekologije ruševin

Iztis montažne matrice

Hortus conclusus – po koncu antropocena

Iztis montažne matrice